

מורה נובכים**ספר החינוך - מצוחה פד****מצחות שמייתת קרקעעות**

marshali המוצאה, לקבוע לבבנו ולצער צייר חזק במחשבתנו עניין חדש העולם כי שש תים ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ [שמות כ', י"א], וביום השבעי שלא בראש דבר הכתוב מנוחה על עצמו. ולמן הסיר ולבקר ולהרש מרעינוינו דבר הקדומות אשר יאמינו הכהנים בתורה ובו יהרסו כל פנותיה ויפריצו חומותיה, באח חובה לעליו להוציא אל זמניינו יום ו שנה שנה על דבר זה למןות ש שנים ולשבות בשבעית, ובכן לא יתריד העניין לעולם מבין עניינו תמיד, והוא כענין שהוא מוציאין ימי העבודה ויום מנוחה. ולכן ציווה ברוך הוא להפкар כל מה שתוציא הארץ בשנה זו מלבד השכינה בה, כדי שיזכר האדם כי הארץ שמוציאה אליו הפירות בכל שנה ושנה לא בכוחה וסגולתה תוצאה אוטם, כי יש אדון אליה ועל אדוניה, וכשהוא חוץ הוא מצוחה אליו להפקרים: ועוד יש תועלת נמאנא בדבר לקנות זהה מדת הותרונות, כי אין נדייב לנוון מבלי תקווה אל הגמול. ועוד יש תועלת אחר נמאנא זהה האדם שיוסיף האדם בטחון בשם ברוך הוא, כי כל המוצא עם לבבו לתה ולהפкар לעולם כל גודלי קרקעעותיו ונחלת אבותיו הגדים בכל שנה אחת, ומלומד בכך הוא וכל המשפחה כל ימי, לא תחזק בו לעולם מדת הכילות הרבה ולא מיעוט הבטחון:

ספר המוצאות להרמב"ס - מצוחה עשה - מצוחה קללה**מצוחה קללה** - היא שצונו לשבות מעבודת הארץ בשנה שביעית והוא אמרו ית' בחריש ובקצר תשבות**ספר המוצאות להרמב"ס - מצוחה עשה - מצוחה קלד****מצוחה קלד** - היא שצונו להפкар כל מה שתצמיח הארץ בשנת השמטה והפкар צמחי אדמותנו כלם לכל אדם**ספר שפט אמת - ויקרא - פרשת בהר - שנת [תרנ"ג]**

ונהנה ארץ ישראל הוא יסוד כל הארץ. ובזה נמצא התיקון להעלות הארץ להתחבר לשמים. ולא על חנם התאו האבות לנחל את הארץ וכתי ל' אתן א' כחבל נחלתם. רשי' פ' חבל יש בו ג' פרטלים. וכתי' בארץ חבל נחלתם. וכמו כן כתוי יעקב חבל נחלתו. כי יש התקשרות לשורש בבח' עולם שנה נש' וכולם יש בהם פנימיות כמ"ש ז"ל קוב"ה ואורייתא סתים וגלי' וכמו כן בנ"י סתים וגלי'. וכ' אל הארץ אשר ארץ א' כי יש בו דבר סתר. כי בחכמה יסד הארץ. וארכ' ישראל מקום מיוחד להתקשר לשורש העליון. ובנ"י מתאחדים בארץ כמ"ש אתה אחד ושםך א'ומי עמוק נקי' אחד בארץ. כי פ' אחד הוא כשחאלק שלמטה דבוק בחלק שלמעלה. כי החצי איינו נק' אחד. וכשבנ"י נתיישבו בארץ קיבלו כח הנשמה שלמעלה. וכ' נוות נשמה לעם עלי'. וכן נזכר בפרשא זו עניין האחדות ולא תנו איש את עמיתו כי עיקר האחדות בא' ואז השכינה שורה עליהם. וכן נח'ל הדר בא' יש לוALKI ולמדו מה שאמר דהע' הגרשוני כו' מהסתפק בנחתה ה' ע"ש. שבנ"י גוי א' בארץ. וכמו כן בזמןים שבתנות וו"ט נק' נחלה כמ"ש ושבת קדשו הנחילנו. ויש בו ג' כ' נשמה יתירה. וכמו כן בשמייטין ווובלות. וכ' ניתקן בהר סיינ' שעשו בנ"י גוי א' וכן כתוי אנכי ה' א' לשון ייחיד כי כפי האחדות שיש בינויהם חל אלקוטו ית' על בנ"י:

זהר**ספר שפט אמת - ויקרא - פרשת בהר - שנת [תרמ"א]**

ופרשה זו מכוונת לזה כי מצות השמיטה הוא לבוא אל האחדות. לפ' הפשט שיד עשרים וענינים שווה בשמייטה.

ולבד זה עיקר המנינים שבתורה שמייטין וויבלותם הם בחיי האחדות. שהספרה והמנין מאחד המספר. וכן ספירת העומר ששיאה הקדמה לקבלה התורה. ובמד' ויקרא גברי כח עושי דברו בשומרי שביעית ה' מדבר כו' לשם בקהל דברו. וזה סמיכת שמייטה להר סיני שע"י בחיי האחדות מתעורר כח קבלת התורה לבני' והتورה מיוחדת לבני' והוא עצ' החיים ממש. וזה לשמעו בקהל דבריוCDCת' הקול קול יעקב. אבל מקודם צרכין לתקן המעשים וזה עשי דברו להטוט כל המעשים להנחת הבורא ית'. ובמקומות הזה יש תערובות שצרכין לברר. וע"ז נאמר מ"ח ביד לשון שבזה יש שליטה לידי עשו. لكن נלחמו בני' עם עמלק קודם קבלת התורה והעצה לתקן העשי היא ע"י האחדות:

ספר שם משמואל - פרשת בהר - שנת תר"ע

ונהנה לעניין זה באו מצוות שמייטין וויבלות. כי שמייטה היא מצד הכלל להיות כולם אחד כמ"ש והיתה שבת הארץ לכט' לאכלה לך ולעבדך וגוי' שיחי' יד כולם שווה וכל ישראל כאיש אחד חבריהם, ואז הם מרווחים מצד הכלל. ומצות יובל היא עוד יותר מזה, כי ע"י השמייטין והספרה זוכין ליום לשוב איש אל אחוזתו. ובזוזה"ק (ק"ח ע"ב) שהוא איש אל שורש נשמהו, שככל נשמהו יש לה שורש מיוחד מבואר במדרשה (שם"ר פ' מ') עה"פ (איוב ל"ח) איפה הייתה היות ביסדי ארץ, וזהו"ק שיזבול הוא בינה, כי ע"י קישור נשמהו בשרשו מtopics בתהaga ובנית הלב, זה הוא איש ואיש לפיה מה שהוא וכאמור ז"ל אין דעתם של בנ"א שוות. וע"כ תמצאו שככל פרשיות השמייטה נאמרו בלשון יחיד תזרע שדק וגוי' ואיתא בזוזה"ק שכמ' שנאמר בלשון יחיד הוא מצד הכלל שהם כולם יחד כאיש אחד חבריהם ובמ"ש וייחן שם ישראל וגוי' ואמרו ז"ל כאיש אחד בלב אחד. וע"כ ביובל נאמרה הפרשה בלשון רבים והוא מצד אחד לבדו, וע"כ מסיים הכתוב תעבירו בלשון רבים, כי לאחר שנעשה יובל נאמר בלשון רבים: ויש לומר כי זה עצמו הוא עניין ימות המשיח וועה"ב, כי ימות המשיח זוכה מצד הכלל כאמור ז"ל (סנהדרין קי"א). ולקחתתי אתכם אחד מעיר ושנים ממשפחה אחד מעיר ומכו', וועה"ב הוא מצד הפרט כי כל צדיק וצדיק יש לו מדור בפ"ע, וכ"א נכה מוחפותו של חברו:

ספר שפט אמרת - ויקרא - פרשת בהר - שנת [תרל"ז]

בפסקוק וכי תאמרו מה נאכל כו'. בס' נעם אלימלך בשם אחיו ז"ל כי ע"י השאלה יצטרך המקום לצווות את הברכה כו' ע"ש. וביאור הדברים דמה קושיא היא זו מה נאכל. מאן דיהיב חי הייב מזונה. אך כי אם יהיו קיימים בנ"י ע"פ נס ואין כל הדורות ראוי לנסים לנו יאמרו מה נאכל. והתירוץ שייה' בדרך ברכה וברכה היא קצר בטבע. אך באמת צרכיך בנ"י לידע כי הנסים והטבחים הכל אחד ובאמת אין נס גדול ונפלא כמו הטבע שהוא הגadol שבנפלאות המושגים לנו. ואז כזו האמונה מתברר לבני' אין עסק להיות ניזון ע"פ נס. רק וכי תאמרו כו' אז וצוויתי כו' נס' והוא לשון הרמה פי' שהיא הנהגה מתרוממת מהנהגת הטבע ומividך לבני'. וכ"כ המהה"ל כי כמו שיש סדר להטבע כן יש סדר להנסים. וסדר זה מיוחד לבני' כנ"ל. ובאמת הדורות שנעשה להם הנסים הי' קבוע בהם האמונה והיה שווה להם הטבע והנסים. لكن נהג הש"י עמהם בנסים כנ"ל:

ספר שפט אמרת - ויקרא - פרשת בהר - שנת [תרמ"ו]

ענין שמייטין וויבלותם להר סיני. ע"פ המד' ברכו ה' מלאכיו כו' עשי דברו. בשומרי שביעית ה' מדבר כו'. וח"ל דרשו כשהקדימו בני' נעשה לנשמע אמר הקב"ה מי גילה לבני רוז שמה"ש משתמשין כו'. כי בנ"י היו מוכנים בקבלת התורה להיות כמלacci השרת כי באמת גם התחרותנים שלוחיו של מקום הם דחכל לבבוזו ברא. רק ההפרש הוא שהמלאץ אין בו דבר אחר רק זה השליחות. ונק' כלו מלאץ ע"ש השליחות. ולפי שבטל במצוות אליו ית' لكن ניזון מזיו השכינה כמו שעמידין צדיקים להיות בעוה"ב. ובנ"י בקבלת התורה היו מוכנים ג"כ לזה. لكن ניזונו מלחם שמה"ש אוכליין כנ"ל. כי באמת בזעת אפיק תאכל לחם היא הקללה לאחר החטא ומוקודם הי' כל אכילת אדם מגן עדן. וכמו כן היה בנ"י מוכנים להיות בהר סיני. וכ"כ אמרתאי אלהים אתם כו'. אך גם אחר החטא נשאר לבני' זמינים שתמעורר להם זה הכח הראשוני וכמו בש"ק שמבטלין מכל מלאכה ומוכנים רק לעבודות הש"י. لكن המזון ביום ש' הוא בקדושה. ובזמן שהוא שמייטין וויבלותם ה' כל שנה שת שבתו ולא יהיה עוסקי בזורעה וקצרה. דאיתא בגמ' פלוגתא דר"ש ור' ישמעה אל רש"א אפשר אדם זורע בשעת הזרעה כו' תורתו אימת נעשית כו' ור' אומר הנהג מנוגך ארץ ואחז'ל הרבה עשו כרשב"י ולא עלתה בידם. ובאמת זה הוא אחר החטא כמ"ש במ"א במשנה אם אין

תורה אין ד"א זה הי' קודם החטא. ואח"כ אם אין ד"א אין תורה כמ"ש וישכן מוקדם כי' לשמור כי' דרך עה"ח ודרכו חז"ל מכאן שד"א קדמה לתורה ע"ש. ובشمיטין ו>yובלו ושבותות יש לבני הארץ מדרך הראשון שקדם החטא. וכן היו שובתין בזמניהם הלו והיו חוזרים למדרגה הראשונה שקיבלו בהר סיני.

ספר שפט אמת - ויקרא - פרשת בהר - שנת [תרמ"ח]

בפסוק והיתה שבת הארץ לכם לאכלה. ע"פ מ"ש בזוה"ק יתרו ע"פ ויברך כי' יום השבעי כיון שלא אשתחב بي' מנא כי' אלא כולא ברכאיו בשביעאה תלי' כי'. והנה משורש הברכה שמתגלה בש"ק א"י כולם לקביל. רק בגין מוכנים לקבל השפעה זו. וכמו כן בשמייטה לכם לאכלה דייקא. והרמז שכל השפעה העיקרית הוא ע"י השביעית וכמ"ש במ"א כי' لكن מינין מתברcin כל שיטתו יומין לידע כי' ביטול כל המלאכות הן קיימו של עולם:

ספר שפט אמת - ויקרא - פרשת בהר - שנת [תרל"ח]

ענין סמכית פ' אונאה לשמייטה. הגם דכ' מעט השנים תמעיט כי' עכ"ז עיקר אונאה אינו זוקא בענין שמייטין. אבל באמת עיקר אל תנוו הוא כדי להיות בגין באחדות כמ"ש חז"ל שאונאות דברים ג"כ בכלל. והנה מצות השמייטה אינה מצוה פרטית אבל כפי האחדות שיש בגין יכולין לקיים זאת המצווה. כמ"ש בזמן שכלי יושבי עלי' כי'. וכמו שבשבת מותיזדנו בו ברזא אחד ע"י השבת. ושמיטה תלוי בגין ובקדוש ב"ד. لكن ע"י האחדות בגין לשכנת שמייטה. אבל שבת קבוע וכיימה מביא האחדות מעצמו. וכך חרב המקדש ע"י שנת חם וע"י ביטול שמייטין ו>yובלו כי הכל עניין אחד בגין:

שיעור הגרמ"ד הלווי על התורה

פג

יעמוד עזודה מהילן צננה זו, ווּכוֹ בְּלִינוֹ
לכלייך לך מזומה, וְלֹעֲבָדֶךָ כיוֹן דרכֶךָ
הוּמִילָה מַקּוֹלה מִן הַמִּולָה וְלֹא שָׁהָר
מַלְחָכוֹת לְהִילָן הַמְּלָחִי נַקְטָה כְּסַמְמָה בְּלִין
יעמוד עזודה מהילן.

מן המולה. ועי' זקלית קפל (פ"ג מס' מיטפה)
בעמל צוֹה מִמְלֵי חַיְגָרִיכֶל בְּלִכְמָה לְמַרְיִיכֶה
הַהַפִּילָו צְבִיעִית גַּופֶל מִינָה מַקּוֹלה מִן
הַמִּולָה, מַוְלָס הַיְיִם לְמִיכָה צוֹה עַזָּה
לְהַולְיִים וְלֹךְ לְתִמְמָה נִימָה.

ועיר'ב הַלְמַכְ"ס אָס 'בְּלִין יַקְוֹל הַמִּפְיִים
כְּלִרְךָ קַקּוֹלִיס, בְּלִין יַקְוֹל
הַנוּילִיס כְּלִרְךָ קַקּוֹלִיס', וכן כָּמָצֶ
הַלְמַכְ"ס גְּמַנִּין הַמְּלֻוֹת סְקָלָר (רכ"ג). וְלֹעֲבָדֶךָ
הַמְּלָחִי דּוֹקָה כְּמָצֶה הַלְמַכְ"ס כְּלִרְךָ
הַקְּוֹלִיס וְהַגּוֹלִיס וְלֹא כָּמֶבֶן עַזָּה לְמֹלָעָה
מַזְלָעָה וְלֹא מַזְמוֹרָה, וְלֹעֲבָדֶךָ קַקְוֹלִיס
(פ"ד ה"ה) כָּמָצֶה יוֹהָןְגָּמְלָמָר הַמִּפְיִים
קַגְּלִרְךָ נְלֹא מַקְוֹל בְּלִין יַקְוֹל כְּלִרְךָ קַקְוֹל
צָלָנָה וְלֹא קַלְךָ קַקּוֹלְרִין לְוֹקָה, כְּגָון
סְקָלָר כָּל הַצְּלָה וְהַעֲמִיד כְּרִי וְכָוָי הַלֹּא קַגְּלִרְךָ
מַעֲטָה מַחֲטָה וְמַחֲטָה וְמַחֲטָה. וְעַד עוֹד (הַלְלָה
כ"ב וכ"ג) 'פְּפִילּוֹת צְיוּילָה פְּהִילָן צְבִיעִית
לֹא יַהֲמִפס כְּלִרְךָ שְׁמֹוֹסָף כָּל צָנָה
שְׁנָמָלָמָר וְלֹא עֲנֵי נַיְרָךְ נְלֹא מַקְוֹלָה. וְכַיְלָד
עוֹטָה מַהֲנִיס צָל צְבִיעִית מַיְן קַוְיִין הַוּמָן
בְּמוֹקָה הַכָּל מַיְיִצְעָן צְמַלְגָה וְלֹא יַלְרָוֵךְ
עֲנֵיִיס גָּמָת וְכָוָי' וְכָנָן צְמַלְלָס כָּל צְיַכְוָל
לְצָנוֹת מַצְנָה', וְמַקוֹר דִין זה צְמַמְנָה
צְבִיעִית (פ"ח מ"ו). וכן מַזְוָה לְקַפְלָה
הַמְּלֻוֹת הַלְמַכְ"ס (ל"ט רכ"ג) 'אַזְהָרְלָנוּ
מַקְוֹל מִשְׁמָמָה צְמַלְמָה צָנָה
צְבִיעִית כָּמוֹ שְׁנַקְגּוֹל כָּל צָנָה וְכָוָי
הַכָּל הַיְיָנוּ מוֹתָל נְקַגּוֹל הַוָּתוֹ הַלֹּא צְבִיעִית
מַעֲנִינוּ שְׁיַדְעָן, וְזֶה הַמְּלָחִי יַמְעַלָה הַמִּפְיִים

ובעיקר סדרל צ"ב נְמָה וּרְיעָה וְקַיְלָה כְּוֹ
הַצּוֹת זְמִילָה וְצַיְלָה כָּס מַולְדוֹת,
כְּמַזְוָה הַלְמַכְ"ס סָס וְצַגְמָיָה מַוְיָקָ (ג, ה),
וְהַלְיָה כָּלָן מְפֹלְצָות צְפָמָוק. וְלַעֲנֵין מַלְחָכוֹת
צָנָם גָּס זְמִילָה וְצַיְלָה הַן הַצּוֹת, כְּמַזְוָה
גַּלְמַכְ"ס צַהָלָ צַצְתָה (פ"ז ס"ה) לְמַנָּה זְרִיעָה
וְקַיְלָה הַלְלָה מַלְחָכוֹת, וְצַהָלָה ג' כָּמֶבֶן זְכָן
חַמְדָה הַוּלָעָה זְלָעִיס וְכָוָי הַזְוָמָל כָּל הַלֹּא הַצּוֹת
הַמְּלָחִי הַזְוָמָל כָּוָי הַזְוָמָל כָּל הַלֹּא הַצּוֹת
צְבִיעִית זְמִילָה וְצַיְלָה הַן רַק מַולְדוֹת.
ב.

כתב הַלְמַכְ"ס גְּמַנִּין הַמְּלֻוֹת צְרִיכָה כָּל
שְׂמִיטָה וְיוֹכָל 'בְּלִין יַעֲזֹב' עזודה
הַהְלָץ צָנָה זו, וְצַפְאָטוֹת סִיְינָה הַלֹּא דְּזַדְךָ
לֹא מַזְלָעָה, וְלֹעֲבָדֶךָ הַמְּלָחִי נַקְטָה צָנָה וְשְׁלָמָוֹל
לַעֲזֹוד עזודה הַהְלָץ לְמַסְמָעָה כָּל הַעֲזֹודוֹת,
וְלֹא שְׁהָרָל מַלְחָכוֹת שְׁהָרָל מְפֹלְצָות צְפָמָוק
הַיְיָן הַסּוּרוֹת כָּל מַה"מ, וְעַל"פָל מַה"מ צְוָדָה
לִיכָה. וכן קַבָּה גְּמַטְמָה צָס הַלְמַכְ"ס 'בְּלִין

וזמירות ההליכת כהילאה וככילה צהיליכת עזותםן כדרן
וחיינן כקיליה וככילה צהיליכת עזותםן כדרן
צעודה כל דנה.

ולפי זה יט נגמר קמת לזרן לרמנצ"ס שכחן
צמאנין הימנות יט נגמר יעוזר עזותם
המלחץ, נגמר יעוזר עזותם המלחץ, וקהילו
לערן לכיוון לההליכת כהילן דוקה צולעה
וזמירות ולמה כל העזותם ממהני נקט לזרן זר,
למבחן ההליכת כהילן על עזותם המלחץ
ועזותם המלחץ. ולפי ההליכת יט נגמר דכוונתו
זה נגמר הלהיון הלהיינה סיח על עס
המלהנכה לעזותם המלחץ והמלחץ, להיינו
פעולת הוליעה והזמירה, ולמה דמו נגמר דלה
תקור ולמה תקור שבס מדין פירוש צביעית
וכמס"ג. (ונעלין ג"ב מהני זר כמה נפירות
וריעה וזמירה, ויזומר כסמוּן).

ומקדור לדכי לרמנצ"ס לנדר זה הוּא מדכלי
המו"כ בפלחת נאר (פ"ה) עם
תקור לת מקור כדרך הקווילים, מיקן מהלו
מהליכיס צל צביעית חיון קויים מהמה נמווקה
וכו" (וולדין קוֹצָה צמאנין צביעית פ"ח מ"ז),
ומזוחר להלמו הוּא הכלב צפירות צביעית
ולמה ניאוג זהן כדרך הקווילים והקוילים.

אמנם לנין קיליה וככילה מלבד צנאמל
לעשותן כדרך הקווילים והקוילים
שהוּא דין צפירות צביעית כמס"ג, מהמלו גס
מליחותה קיליה וככילה מודיעותה המלחץ
והקלקע, כמסמאות לדכי לרמנצ"ס צפ"ה
מסמיטה להס קיל סמס זר נאס חיליה

קיירן זר מקור, חיינו רואה זו צל ניקול
חוּמוּ כל ני כי הוּא נזר חמל וחיימה צנתה המלחץ
לכם נמללה, והולס ילה זו זר מקור מהמו
כמו שמקור חומו כל דנה וכו'. וכן צל"ת
רכ"ג כמה 'שאזכירנו מלהקוף מה צילמיינו
המלחצנות מן הפירות גס כן צננה הצביעית
כמו צנאמוף פירומית הס כל דנה נזר
נעטה מהמו צנוי להלחות צהום הפקל וכו',
ע"כ. ומזוחר מכל לדכי לרמנצ"ס דסלאמיין זר
מקור ולמה תקור מהנס ליקளיס על גוף
עזותם המלחץ, מה נלו ליקளיס על פירות
צביעית צהיליכת להמנאג זהן כדרך הקווילים
בצווילים, ועל כן ההליכת זר נטעותן
זהנו. וכן חיין מה נזר לדכי לרמנצ"ס
צל עמץ נמי וידוט נCKER וכו' והלי כל זה
חיינו סייך כל נמעטה קיליה, מה נזר דעיקל
הלהי זר דהמוך להמנאג צפירות צביעית
כדרך הקווילים, ועל כן סייך זה גס נטהר
מנעטה קיליה. ולעומת זה הלהיון דלה
חולע ולמה מזוחר כן נמיון על עס עזותם
הקלקע והמלחץ זר דין צפירות צביעית,
וכ"מ גס מלמן לרמנצ"ס צפ"ט מנקדרין
במיין הלהקין צמאנין צל זרולע מהן ישלה
צביעית, זומר מה המלחץ צביעית, סקואר
ספיר זר סינווי, הצעיר זר סינווי. קלי^ה
צלענן זריעת זמירות ההליכת עזותםן על עס
عزيزותה הקלקע והמלחץ, לנין קיליה וככילה
זהיסול לעשותן כדרך הקווילים והקוילים.
וכן מזוחר מילוק זה לאדיין צדרכי לרמנצ"ס
בקהמ"ג (ל"ה לכ - לג) לנין זריעת

המעשרות, מיפו"ל לנצח'ית הכל הפקל ופקל פטור מן המעשר, ומיריך להלן דעת ל"י זילו'תומי להפקל לישלחן ולג' לעכו"ס חינו הפקל וככיעית חינה הפקל כי מס לישלחן ולג' לעכו"ס, אך מ"ה לפוטלה מן המעשרות מדין הפקל כי מס מדשא לחייב ע"צ. כדי לנתק להיו מיעוט גוף הספקל כל דין כבנוג' ציט לנוכח עס הפקל. ולג' דין כבנוג' ציט לנוכח עס הפקל.

ולבחמתך ולהיה אשר בארץ תהיה כל תבואה תאכל (כה, ז)

פירש"י מס מ"ה הוכלה כבמה נ"מ כ"ט שמזונומיה עלי', מ"ה מ"ל ולכאמון, מקיים כבמה לchia, כל זמן חמיה הוכלה מן הצלחה מהלן לכאמון מן הביא וכוי ע"כ. ומזהה לה דוח שמזונומיה עלי' ושי סיפה להמיר ליתן לה פירות ככיעית, ול"ג מ"ט טימר הצלילה תלוי כה' שמזונומיה עלי'.

והנה לרsha זו כי מהמו"כ (ב"ה ה, ט) וקס חיון בכלי יומם מס מ"ה צהינא כלשונך הכל כי טים הוכלה, כבמה סגיון כלשונך חייו דין שמהכל'. ולכחותה שוקצה לרט"י מה המעריות נ"כ כיון כלשונך, וזה הבינו לפrect טהור מסוס שמזונומיה עלי'. אבל עדין ה"ג מ"ט יש טימר הצלילה תלוי זה.

עוד מינויו מהמו"כ (ה"ז) לדרכו זולצלייך ולחותך מן הנכלי', וכמג ה"ג

ובגופ לזרי מהו"כ שנ"ל צמחס ימוד לזרי כרמץ' ט"ה מה"ל ציהור נוקף, להלן כמו כרמץ' (פ"ה מצמייטה ה"ב) להינו לוקה מה' על הזרעה האזימלה הקליה וככיעית, ולג' על צה' מולדות כמו כוועז ומיריך (וכמץ' ג' לעיל). וה"כ י"ל לנצח' וזה סייג' צו חיינו לוקה על מולדות חמורות.

וזהיתה שבת הארץ لكم לאבליה וגוי' (כה, ז)

איתא מהו"כ (ב"ה ה, ו) 'לכם ולג' למחליס', וכיינו למטען עכו"ס מהכילת פירות ככיעית. ויל"ע זיקוד לרsha זו, כי מה' למטען עכו"ס מגוף הספקל צל פירות ככיעית, לה' הופקרו כפירות מה' לישלחן ולג' לעכו"ס, מ"ד להפקל כו' זין לישלחן ולג' לעכו"ס, מה' דמליני כפירות כו' דהין נטהיכלים לעכו"ס.

וברמב"ם (פ"ה מצמייטה ה"ג) כתיה דין ז' ז' נ"ל פירות ככיעית חיין מוויהיןHomotan מהלך נחו"ל ואפיקלו נטורי', והין מהכלייןHomotan נ"מ לעכו"ס ולג' נטהיכלי ע"כ. ומדקה כייל הלהמג"ס נ"ה להין מהכליין נ"ט Homotan העכו"ס עס ה' להין מוויהיןHomotan לחו"ל, מוכם להין וזה מיעוט גוף הספקל, מה' דין כבנוג' ציט להמנוג' עס כפירות מה' נטהיכלים לעכו"ס.

והנה בטו"ה נ"ה (טו, ה) הקשה נמה לי קריה נפטו' פירות ככיעית מן

חידושי

בהיר

רבי הגרי"מ

רפו

וזויתי את ברכתי לכם בשנה הששית וגו'. כה, כא.

השביעית על הברכה. וכמו דלענין שבת כתיב (שמות ט"ז, כ"ט) ראו כי ה' נתן לכם השבת על כן הוא נותן לכם ביום הששי לחם יומיים, והוא מכך ברכת השבת, ואמרו ז"ל (ירושלמי ברכות פ"ב ה"ז) ברכת ה' היא תעשיר, זה ברכת שבת. ה"ג בשביעית שהוא מקור הברכה בעבודת הארץ ברכתה קודמת השביעית.

הביאור בזה נראה, דהברכה מצטרפת לקיום השביעית, וכמו שאמרו ז"ל (אבות פ"ג מ"ג) מעשרות סיג לעושר, והיינו דמצות המעשר תביא לעשירות, וכן שדרשו (חנניה דף ט' ב') עשר בשビル שתעשר, ה"ג קיום השביעית מביא את הברכה, וזה שאמר וזויית את ברכתי, והיינו שהפקידה התורה את מצות

והшиб את העדר לאייש אשר מכר לו. כה, צז.

אחוזה דוקא כshawal בעצמו נאמר דין גרעון כספ, אבל בגאות קרובים בשדה אחוזה אינו נפדה בגרעון כספ אלא צריך ליתן כל הדמים שנתן הלווקח, עי"ש. וזהו שדייק הכתוב דין גרעון הוא דוקא באיש אשר מכר לו, ולא בגאות קרובים.

הא דקרי ליה האיש אשר מכר לו, י"ל דהכוונה כאילו יש כאן ביטול מקה, ושוב אין כאן מוכר וקונה, אלא איש שהיתה לו מכירה עמו, ובע"כ כופחו לקבל הכסף. או י"ל, לפ"מ שכטב הרש"ש בהגותיו (ערכין דף ל' א') דמפשוטי המקראות נראה, דבשדה

מן שאלת הן חיota הבית שמגדלים אותו, והן מצויות ברוב המקומות, במיוחד בארץ ישראל ובמיוחד אצל ישראל, שהרי אנו כולנו רועים מדור לדור: רועי צאן היו עבדין וגוי.²⁵ אבל סוסים וגמלים לרוב אינם מצוים אצל רועים ולא בכל מקום. אם תשים לב לפשיטה על מדין²⁶, לא תמצא בה בעלי חיים מלבד בקר וצאן וחמור, כי מין החמור היה הכרחי לכל האנשים ובמיוחד למי שהיתה לו עבודה בשדה²⁷: ויהי לי שור וחמור בראשית ל"ב, 5²⁸). ואילו גמלים וסוסים לא נמצאו לרוב אלא אצל ייחדים בחלק מן המקומות. (הטעם למצוות) עיריפת פטר חמור²⁹ הוא שזו מעוררת בהכרח לפדות אותו. לכן נאמר: מצוות פדיה קודמת למצאות עיריפה.³⁰

כל המצוות שנינו בהלכות שמיטה ויובל³¹ – (טעם) חלון רחמים ונידבות לפני כל בני אדם, ככתוב: ואכלו אכני עמר ויתרומ תאכל חיות השדה [כן תעשה לכרכן, לזיתך] (שמות כ"ג, 11), כדי שהאדמה תפרח ותחזק בהוכרתה, (טעם) חלון חמלא על העברים והענינים. אני מתוכנן להשמטה כספים³² ולהשמטה עבדים³³. (טעם) חלון דאגה לתקינות הפרנסה בתמידות, בכך שתהא הארץ כולה (נהלות) בלתי-ניתנות-להעbara³⁴, שלא תיתכן לגביון מכירה מוחלטת: והארץ לא תפיכר לצמחת (ויקרא כ"ה, 23), אך שהקרן של רכשו של אדם שמורה לו ולירושיו, (הකונה) יאוסף את יבולה ולא יותר. גמינו אפוא לחת טעמיים לכל מה שנכלל בספר זרעים שבchiautorנו, למעט כלאי בהמה³⁵. הטעם לכך עתיד להתרórר³⁶.

.25. השוו בראשית מ"ז, 3: "רעה צאן עבדיך גם אנחנו, גם אבותינו", ושם, מ"ז, 34: "אנשי מקנה היו עבדיך מנעורינו ועד עתך, גם אנחנו, גם אבותינו".

.26. בדבר ל"א.

.27. פיאלפחן. מילולית: "במשור", "בבקעה".

.28. במדוזות אחרות של המקרא: בראשית ל"ב, 6.

.29. שמות י"ג, 13; ספר המצוות, עשה פ"ב; משנה תורה, ספר זרעים, הלכות ביכורים, פרק י"ב, הלכה ז.

.30. משנה, בכורות, פרק א', משנה ז.

.31. במשנה תורה, ספר זרעים. ראו לעיל, ח"ג, פרק ל"ה, העדה 7.

השו שמות כ"ג, 10-11; ויקרא כ"ה; דברים ט"ו, 1-11; משנה, שביעית; תלמוד ירושלמי, שביעית; בתלמוד הבבלי רואו למשל שבת ס"ח, א; ראש השנה ט, א-כ; ייג, ב - ט"ו, ב; יומא ט"ו, ב; סוכה ל"ט, א - מ"א, א; ביצה לד, ב - ל"ה, א; הענית י"ט, ב; מגילה י"ז, ב; מועד קטן ג, ב - ד, ב; ר. א-ב; חגיגה ג, ב; נדרים מ"ב, א; נ"ח, א-ב; ספר המצוות, עשה קליד-קמ"א; לא-תעשה ר'כ-רכ"ג. השוו בכר, פרשנות גרמנית: עמ' 108; עברית: עמ' 90 >טט, סוף 4 מסוף העמוד, במקום "הישבה" ציל "שנת השמיטה"»).

.32. ראו דברים ט"ו, 1-11.

.33. ראו ויקרא כ"ה, 39-43, 43-54, 55-54.

.34. חבס, ריבוי של חביס, לא-סחר, לא-מכיר, מעין הקרט.

.35. ראו לעיל, ח"ג, העדה 7 לפרק ל"ה.

.36. להלן, בפרק מ"ט.

ニיחא בָּה, כִּמֵּה דְשֶׁבֶת **ニיחא** הוּא **דְכַלָּא**, הֲכִי **נִמְיָה** שְׁמֹתָה **ニיחא** **דְכַלָּא**, **ニיחא** הוּא **דְרוֹחָא** וְגַופָּא.

תְּאֵחָזֵי, הֲ**ニיחא** הוּא **דְעַלָּאִי** וְתְּפָאִי, בְּגַין **כֵּה**, הֲ**עַלְּאָה**, הֲ**תְּפָאָה**,
ニיחא **דְעַלָּאֵן**, **ニיחא** **דְתְּפָאֵן**, הֲ**עַלְּאָה** **שְׁבֻעָה** **שְׁנִים** **שְׁבֻעָה** **פָּעָם**,
הֲ**תְּפָאָה** **שְׁבֻעָה** **שְׁנִים** **בְּלֵחָודְיִיחָו**, **דָא** **שְׁמֹתָה** וְ**דָא** **יוּבָלָא**, וְ**כֵּד** **מְסֻתְּכָלִין**
מַלְיָה, **כֵּלָא** **חרָד**.

מתוק מדבר

לכן וְדָאִי חִירּוֹ אִיתָּה וְדָלִי יְתָךְ פְּנִים, וְעַלְּכָן כְּמוֹז גַּעַל עַצְלִי, וְצְנִיעִית,
שְׂכִילָה צְמַדָּת סְמִלָּכוּת יְתָךְ לְחַפְצֵי חַנָּס, וְלֹין לְרִיךְ לְחַלּוּת מִן כְּנִינָה שְׂכִילָה צְיוֹגָל.

אוצרות התורה
אוצרות השות

וּמְה סְכִמוֹת וְצְנִמָּה סְהִלָּן שְׁנִת לְהָרְךָן, סְיִינוּ **ニיחא** בָּה יְתָךְ נִמְוָה לְיַרְחָלָן, כִּי בָּה
דְשֶׁבֶת **ニיחא** הַזָּא **דְכַלָּא** כְּמוֹ שְׁנִת נְכָלָתָה כִּילָמָת כְּכָל, וְלֹין
שְׁתְּמִינָה שְׁתְּמִינָה כְּהָרְךָן, הֲכִי **נִמְיָה** שְׁמֹתָה **ニיחא** **דְכַלָּא** כְּמוֹ כְּן שְׁמֹתָה
שְׁמֹתָה כְּהָרְךָן, כִּילָמָת כְּהָרְךָן, מְלָלָגָס **ニיחא** **הַרְזָחָא** וְגַופָּא כִּילָמָת
שְׁמֹתָה כְּהָרְךָן, לְהָלָל גַּס **ニיחא** הַזָּא **הַרְזָחָא** וְגַופָּא כִּילָמָת
שְׁמֹתָה כְּהָרְךָן, וְלֹין הַלְּמָלָל "עַיְמָל דְּנַקְמָה וְגַופָּה", כִּי נְסִמָּה
לְהַלְלָה לְהַלְלָה, מְלָלָגָס כְּמַלָּכוּת (ולֹין הַלְּמָלָל "עַיְמָל דְּנַקְמָה
וְגַופָּה") (ולֹין עַוְד סְמוֹד לְדָנֵל נִמְיָה עַלְמָת נִמְיָה). (למ"ק ומ"מ ומפרץ)

תְּאֵחָזֵי, הֲ**ニיחא** הוּא **דְעַלָּאִי** וְתְּפָאִי כָּל וְרַחַם, כִּי הַמָּוֹת כָּי
שְׂעִילָוּנִים וְהַתְּמִינִים, וְלֹין הַמָּוֹת כָּי יְתָךְ צְוִיָּה צְמִינָה, כִּי הַיָּינָה
יַכְלִיל, כִּי **עַלְּאָה** הֲ**תְּפָאָה** שְׁנִילָה זֶה כְּרַחַטָוֹנוֹ לְמָס כְּוֹיִישָׁ שְׁנִינָה, וְכִי
שְׁמַלְכוּת, סְס **ニיחא** **דְעַלָּאֵן** **ニיחא** **דְתְּפָאֵן** מְנוֹמָת שְׂעִילָוּנִים וְמְנוֹמָת
הַתְּמִינִים, כִּי שְׁמֹתָה כְּהָרְךָן שְׂעִילָוּנִים, וְכִי דְמַלְכוּת שְׁמֹתָה
הַתְּמִינִים דְּנַקְמָה, כִּילָמָת שְׁבֻעָה שְׁנִים שְׁבֻעָה **פָּעָם** כִּילָמָת
תְּפָאָה כִּי **הַמְּהֻרְוגָּה** דְמַלְכוּת דְמַלְכוּת, שְׁבֻעָה שְׁנִים **בְּלֵחָודְיִיחָו** כִּילָמָת
שְׁנִים, וְמְפָלֵת **דָא** **שְׁמֹתָה** כִּי **הַתְּמִינָה** שְׂכִילָה
שְׁמַלְכוּת יַכְלִיל, וְכִד **מְסֻתְּכָלִין** מְלָיִי וְכִמְמִקְחָלִים
בְּכָא חַד סְכִיל עַנְיָן הַמָּד, כִּי כִּי **הַמְּהֻרְוגָּה** וְ**הַמְּהֻרְוגָּה**,
מְפָנֵי שְׁכִיל כְּנִינָה כִּילָמָת כְּמַלְכוּת, וְגַס שְׁמַמָּה כִּילָמָת
שְׁמַמָּה כְּנִינָה כִּי **זְיוּגָל** שְׁכִיל כְּנִינָה.